

Jön a tatár!

III. Fejezet, befejező rész

Kis idő múltán keserves borjúbögést és nyugtalan kutyacsaholást hallott az anyjáért bosszúra szomjas fiú. Olyan megtévesztően valódi volt az utánzat, hogy az egyik tatár rövid figyelés után megindult a hang irányába. Ügyesen betájolta magát. Tízpercnyi járás után kődobásnyi távolságból hallatszott a hang. Sőt a nád zaja a mozgást is elárulta. A harcos a nád rezgését figyelve néhányat szökkent, de mielőtt a zsákmányra vetette volna magát, lába alatt megsüppedt a talaj, majd megnyílt a föld és a verembe zuhant. Egy hangot sem adott. A lecibált tatár öltözet rövidesen Péter testét takarta. Nyugodt szívvel indult a telepre. Mindenre felkészült. Gécsa is árnyékként lapult mögötte. Nem volt szükség segítségre, hisz a még élő harcos az egyik patics fal tövében törével kaparászott. Gyanús gödröcskét talált, melyből néhány pénzdarab, nyakék már előkerült, ez teljesen lekötötte a figyelmét.

Egy tompa puffanás, meg egy alig hallható nyögés volt az eset tanúja.

-Gonusz, pokul tüzére jutol, ürdüg katalnára-szakadt ki elégedetten a sikeres bosszú öröme Gécsa száján.

Most már nyugodtan körülnézhetnek a telepen. Szívszorító volt a látvány. Nyolc apró csecsemő összezúzva, az öreg, sánta Egyed sok- sok szúrással megölve, megcsonkítva, az öreg, idős asszonyok megrútítva. Egyikben anyját vélte felfedezni, s ráborult erős sírással Gécsa.

Isa pur és chomu vogymuk mend -vigasztalta Péter.-Tudud, senki sem mulhotja az vermet.

A temetőben egy nagyobb sírt ástak, és belehelyezték a halottakat. Az asszonyok nyakában ruhájukra rátették a tatár által kikapart szegényes ékszereket. Szemükre Salamon és Szent László pénzét helyezték. Kevés lombot, füvet téptek, rájuk szórták, és rájuk húzták a temető laza földjét. Reggel körül néztek a nádasban. Hátha élő emberre akadnak. Egyik helyen közeledésük és kiáltásuk zajára madarak röppentek fel csapatosan. Oda igyekeztek. Két férfi holttestére akadtak. Addigra a farkasok és a madarak felismerhetetlenségig összemarták őket. Bizonyára ellenszegültek a tatároknak, azért végeztek velük. Őket ott helyben hantolták el. Utoljára a két tatárt is földbe tették. Nem heverhetnek temetetlenül, hogy pestist terjesszenek.

A verem maradt otthonuk. Éltek veszélyben, bizonytalanságban, de éltek. A maradék marhát összeszedték. Tucatnyi lehetett. Később három kutya és pár bürge is megkerült.

Majd egy hete tengtek már, amikor egyik este a nádasban szomorú hangú dal foszlányait hozta feléjük az elülni készülő szellő:

Magam budosása, könnyűim hullása

Keresem enyéim, gye héon hiába,

Hol hajtsum álomra bubánatos fejem?

Apámat, anyámat, enyéim nem lelem.

-Ünige! – Ujjongott fel Gécsa. – Üsmerem hagjit, nótájit leány öcsémnek.

Péter szeme felragyogott.

-Ünige – mondta, mintha álomból ébredne. – Él! Látud Gyécsa, él! Oh én ézes örömem! – és futni kezdett a dal irányába. Ünige hangja elhallgatott. Megijedt a veszélytől, vagy a boldogságtól. Csak mikor a két legény hangosan ismételte az előbbi dalt, hallatszott újra a lány síró-kacagó hangja.

Ott a nádban összeölelkeztek hárman, olyan melegen szeretve, mintha rajtuk kívül több élő nem volna a földön, és most örülnek, hogy egymásra találtak.

Az 1970-es évben Dr. Makkay János irányításával csaknem egy évtizedes kutatás (ásás) kezdődött Endrőd község déli részén. Érdekes és értékes leletek kerültek napvilágra, melyek nagy segítséget adtak Endrőd (Dörnde) régebbi történetének megismeréséhez.

„Ásatásaim kizárólag Öregszőlőben folytak, ott is elsősorban a Szujó- keresztjénél... a Körös-kultúra nagy lelőhelyén, de ugyanott megtaláltuk a honfoglaló magyarság egy temetőjét, mégpedig a tizedik század végéről, és az egész tizenegyedik századból, mert Szent László pénzei voltak elsősorban...” Írja levelében az ásatás irányítója.

Azt is tudjuk, hogy a kiterjedt kutatás során száznál több sírt tártak föl, melynek során egy egész lakótelep képe rajzolódott ki, ahol edénytöredékek, használati tárgyak, eszközök, sok- sok paticsfalmaradék tanúskodik egy hajdani itteni település létéről.